

VESZPRÉMI HIRLAP

POLITIKAI HETILAP.

AZ EGYHÁZMEGYEI IRODA HIVATALOS KÖZLÖNYE ÉS EGYHÁZMEGYEI HIVATALOS TANÜGYI KÖZLÖNY.

Megjelenik minden vasárnap.

Előfizetési ár: Egész évre 12 kor., félévre 6 kor., negyedévre 3 kor. (Tanítóknak egy évre 8 kor.) Egyes szám ára 24 fillér.
Hirdetések ára: Egész oldal 32 kor., féloldal 16 kor. stb.

Felelős szerkesztő:

Hoss József dr.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:

Veszprém, Egyházmegyei Nyomda. (Telefon: 61.)

Előfizetéseket elfogad és hirdetéseket felvesz: a kiadóhivatal.
A lap szellemi részét illető közlemények a szerkesztőséghez intézendők

A pápa.

(Dr. L.) A háboru kétéves története mint nehéz, zavaros álmot nehezedik lelkünkre. A technika minden leleményességével odázza a fegyveres megoldást. A diplomácia uttalan utakon keresi a módokat, hogy újabb, eddig pihent erőket vessen a küzdelembe, s ezzel csikarja ki a végleges döntést. Itthon küzdünk és vergődünk, hogy a harctérről véresen megtérők gyötrelmeit enyhítsük, s hogy a háboru kísérő rémeit, a járványokat és az inséget lebirjuk. Odakünn a vérszagtól nekivadulva dühöng a hadak furiája, nem csoda, ha az a szegény katona a süvítő golyóba fojtja átkát, szurony hegyére helyezi ki vad ekkeseredését. Hadseregszállítóktól hallottam a minap, hogy már ők is belefáradnak a pénzhalmozásba.

Ebben az izgatott, ideges lelkiállapotban, mellyel az itthonmaradottak is átélnek és átszenvedik a fronton küzdők szenvedéseit, időről-időre jóleső érzéssel, éledő reménységgel látunk felröppenni egy fehér galambot, a béke hírnökét. Mint egykor Noé a vízözön csillapodtával kiküldte madarait, hogy hirt vegyen az átok multáról, úgy várja aggódó, sajtó szívvvel a Szentatyát, mikor hoz már a csőrében olajgalyat a kiröppent

galamb. A galamb pedig utjára indul, kering a vértől párologó föld felett, a por- és füstfellegek gomolyai felett, s nem talál helyet hol megpihenjen.

Megtépázva, üldöztetve rebben vissza a Vatikán fehér foglyához, hol Péter kőszálján csendes béke honol. XV. Benedek pápa akkor lépett boldogemlékü elődjének, X. Piusnak örökébe, mikor a háboru méretei kibontakozni kezdtek. Alig egy hónappal az első hadüzenet után. Most tehát ő is évfordulót ül, esdő imádságának, aggodásának, fájdalmának, soha meg nem pihenő, békére intő szózatának évfordulóját. Ezek a szózatok mélyebb értelműek, mint mi azokat a napi események hatása alatt látjuk. Nemcsak arra a békére hívják fel az emberiséget, mely az ágyudörgés elnémulását, a vérontás megszüntetését, a normális élet lendületét nyomon követi, hanem egy erősebb, tisztultabb béke gondolatot inspirál: a népek kölcsönös keresztényi megértését, nagyobb türelmet és nagyobb megengesztelődést, mint amelyet a fegyverek döntése adhat.

Több lelket kell vinnünk az életbe, akkor az anyagi küzdelem nem feszíti hamarosan újra kinpadra a mi lelkünket, több lelket a kultúrába, akkor a gyűlöletes verseny nem idézi fel oly könnyen a poklok rémeit.

Nem tudjuk, közel van-e a béke időpontja, vagy egy fagyos, kemény tél választ-e el még tőle. Az azonban bizonyos, hogy a fegyveres döntés csak fogcsikorgatással türt kényszerűsúlyt és nem békét eredményez. Olyan gyűlöletet, amilyen Franciaországban egy félszázadon át lappangott, míg a mostani, példátlan hevességgel vívott háboruba nem sodorta.

A pápa békeszózatai a fegyverek csatogásában elhangzanak, mint a pusztában kiáltónak szavai. Nem függ tőle, hogy eredményesek legyenek, hiszen az anyagi életnek megvan a maga törvényszerűsége, a történelem felkavarodott tényezőinek, mikor a ható erők egyszerre fékezhetetlenül működik, sok időre van szükségük, mire visszaternek az egyensúlyba.

A sulypontot, mely mélyebben fekszik, mint a tengeralattjárók alámérülési határa, vagy a gránátölcserék mélye, nemcsak nemzetközi szerződésekkel, békepalotai tanácskozásokkal, hanem a közéletbe és a lelkekbe oltott nemesebb, evangéliumosabb világnézettel kell megszilárdítanunk.

Ne aszerint bíráljuk tehát a pápa béke-törekvéseit, hogy pillanatnyilag sikerül-e vagy sem. Szózatát a hadviselő felekhez eljuttatnia, hanem segítsük elő nemes szándékaitak intelmeinek megfontolásával.

Egy kedves ifju halálára.

Szép nyári napon, — alkonyat tájba',

Kis fehér galamb két hosszú utra,

Aranyossá lesz hófehér szárnya,

Amint fenn suhan már az azurba'.

Kis galamb csapat repül' utánna,

Törtet líhegve, hogy utolérje;

De gyors a kis galamb arany szárnya,

Hogy beérhesse még nincs reménye.

Csak visszatér hát bús, csüggedt szárnyal

És letelepszik a galambducra,

S csak néz, — hogy kis társa merre szárnyal,

S hogy hová viszi el titkos utja.

S amint így néz — néz a messzeségbe

S szemlák a nagy távot szinte issza,

Mindegyik érzi kin- s bütől égve,

Hogy kis társuk nem tér soha vissza.

Ó nem tér vissza; de majd mi megyünk el

Utána mind — mind a titkos utra,

Hogy tudradó hű szívünkkel

A kis galambot öleljük újra.

ZALAI.

Epizód az epizódból.

I.

Egyhangu, változatlan élet! A sövénnyel kifont, kanyargós állás, mely idők folyamán a különféle, céből épített árkokkal valóságos labirintussá alakul, az össze-visszatart földhányások alaktalan tömkelege, közöttük művészi izléssel épült tisztis- és legénységi fedezékekkel, az oldaltűz ellen védő traverzák hosszú sora, az árok előtt húzódó végtelen drótmező az egész mindössze, ami a napi látványosságot nyújtja. Máskor s más körülmények között élvezetes panorámául szolgálna tán a természetimádónak a festői vidék, az előttünk messze elnyúló szántóföldek, melyeken a békés munkások elkesélt dicséroriként zödelnek a hullámzó, magas gabonakalászkok, a láthatáron sorakozó százados fenyők és tölgyek, mögöttük a völgyben fekvő P. templomának kimagasló tornyai; s a lövészárok lakója is tudná talán az idealizmus látszóvén szemlélni a természet pompáit — máskor, de most a nagy nap után visszatérő kép megszokottá lesz, a sok hónapos szemlélet unalmassá teszi mindazt.

A naponkinti elfoglaltság, a napkeltétől napnyugtáig tartó szorgos munka egyedüli gyógyítója s felrisszítóje csak a fáradt kedélynek, a bágyadt hangulatnak. Pihenés közben, amikor a "kis kávé" után diszkurálva együtt ül a bakatársaság, nem kerül szóba más, nincs érdekesebb téma, mint az a kis fatornyos fatu, a nádfedeles hajlék, az asszony, meg a "föd". Visszaemlékszik a multira, eszébe jut az elmúlt idők minden vigsága, bánata s a visszaemlékezés urrá teszi a honvágyat. A munka elfelejtet mindent. A nagy feladat, midőn

a néhány nappal ezelőtt lefolyt támadás rombolása kijávitásra szorul, amikor lázasan folynak az előkészületek a várható titáni mérkőzésre, a gránátok mindent felforgató pusztítása, a srappellek golyózapora ellen, midőn minden baltacsapás, minden maroknyi kiásott föld egy életet jelent, tevékenységre buzdít, bár fáradságot követel. De közben leköti minden gondolatot s mégis hamarabb elillan az idő. S hozzájárul még az időtöltéshez az a csekély szórakozás, mellyel kielégíthetik egyesek vadasszenvedélyüket az itt-ott feltűnő merészebb muszkára, aki kíváncsian tekint körül gyönyörködve a nyári napsütésben, azután ész nélkül kapja vissza fejét a céltévesztett golyó elől.

Mély álomból zürzavaros morajra, keveredett kiáltozásra ébrednek. Az előző napon századunkat az egész zászlóaljjal együtt idehelyezték tartalékba a gyönyörű fekvésű, hatalmas erdőbe, a "Cz. L."-ban. Közös örömeire mindnyájunknak, hogy végre mégis megszabadulhattunk attól az átkozott egyhanguságtól, eseménytelen helytől s eljöhettünk új kedélyrisszító változatosabb vidékre. Régebben táborozott már valami csapat itt, így szépen kiépített fedezékeket találtunk, melyeket egy napi munkával ismét kényelmessé, lakhatóvá tettünk.

Az első pillanatban arra gondolok, hogy talán valami nyomasztó álmot vett rajtam erőt az elmúlt nap fáradalmi hatása alatt s az egész talán csak a kimerült idegzet zavaros működése, a benuit szervek hallucinációja. Az általános hangchaosból erősen kihangzik az alarmharang riasztó, ésbontó csendülése, mely hasonlít a tűz alkalmával félrevert harang hangjához. A fegyverek tompa zörgése, összekeveredik az altisztek hangos rekedt "umbhengen" vezényszavával, versenyezve a távol-

A pápa kiröppenő fehér galambjai, ha olajjára nem is találnak, legalább a mi lelkeink hódolatos, hálás visszhangját vigyék hírül a Vatikánba.

HIVATALOS RÉSZ.

Pályázat. *Drávaszent* fiókköztségben nyugdíjazás folytán megüresedett róm. kath. kántortanítói állásra pályázat hirdetik. Javadalma az 1911. évi javadalmi jegyzőkönyv szerint különböző tételekből: 1275 kor. 20 fill., melyben a 3 szobás lakás, mellékhelyiségekkel és kerttel is befoglalattal 200 kor. értekel. Kötelessége az egyházmegyei „Gondviselés” nyugdíjintézetbe belépni. A választás napja *augusztus 24.* 9 óra, mikor a pályázók megjelenni kötelesek, de utiköltség nem térítetik meg. A kérvények Róm. kath. Plebánia Hivatal, Barcs (Somogy megye) intézendők. Az állás szeptember 1-én elfoglalandó. *Huber Gyula* apát, esperes plebános.

Pályázat. *Németbarnag* (Veszprém m.) fiókköztségben lemondás folytán megüresedett róm. kath. kántortanítói állásra az iskolaszék pályázatot hirdet. Javadalmazás: két szoba, konyha, élelőkamra, pince, gazdasági épületekkel és 599 □-öl kerttel. Kézpénzfizetés 204 kor., 24 hl. rozs, lélekgabona 192 kor., tandíjkárpótlási államségély 40 kor., 2⁰⁰⁰⁰ hold szántóföld 3306 kor., stóliajövedelem 10 kor., 2 m. hasábfá házhoz szállítva 100 kor., kálváriakaszálás joga 10 kor., borpénz fejében 86 kor., összesen 67506 korona; a többi megfelelő államségély. Kötelesség díjlevélben. Tanítás nyelv magyar, az istentisztelet alatt az ének német. Kántori próbával egybekötött választás *augusztus 22-én*; utazási költség nem térítetik meg. Pályázni óhajto okleveles férfitanítóknak kellően felszerelt kérvényeiket *augusztus 20-ig* küldjék a vöröstői plebánia (u. p. Nagyvázsony) címére.

Pályázat. *Somlószőlős* anyaköztségben a róm. kath. kántortanítói állásra *augusztus 29-ig* pályázat hirdetik. Javadalmazása: 2 padló, két szoba, konyha, élelőkamra, istálló, szin, sertésöl, kert. Kézpénz: államségély, tandíj, párpénz, stóla, ismétlők után tandíj (a politikai községtől) és munkaváltságából együttesen 404 kor. 30 fill., 16 méter tűzfűtőházhoz hordva, 10 kat. hold jó minőségű szántóföld, 234 □-öl rét, temetőkaszálytási jog. Párber: 13 mm. rozs. Kötelessége: I—VI. osztalton oszt. tanulókat, ismétlőket tanítani, tanulókat naponta templomba vezetni, összes kántori teendőket véggezni, a „Gondviselés” nyugdíjintézetbe lépni, egyenértékben kívül minden adót fizetni. Választás, próbaéneklés *augusztus 30-án* délelőtt 9 órakor.

ban dühöngő ágyuk vad morájával s a géppuskák pillanatig nem szűnő varrogépszerű katóságával. Megdörzsölöm a szemem, a derengő félhomálynál megnézem az óramat. Negyed három.

Ebben a pillanatban formájából kikelve, eltorzult arccal ront be hozzám egy idősebb hadapród. Ruhája csupa vér, kezéből sugárban ömlik végig a köpenyén s a földön, amerre jött. Rögön látom hogy meglehetősen súlyosan sebesült, három ujjá hiányzik, nyilvánvaló, hogy ágyúelvédek érte.

— Gyorsan, gyorsan auf... alarm... az oroszok megtámadták a frontot... mindjárt ti is benn lesztek a „szósz”-ban...! Kössétek be a kezem, gránát csapatot hozzám.

Hangja reszket, akadozik az izgalomtól, lélekzete elfullad az erőtetett futástól, melyet végzett, hogy még idejében értesíthessen bennünket. Ő volt az, aki néhány perc alatt talpra állította az egész legénységet s most ide jött abban a hiszemben, hogy a kötőzölyhlyre jön, ahol első segélyt kaphat.

Egy pillanat s talpon vagyok. A dolog sürgős, sok gondolkozási idő nincs, felvilágosítom, hogy nem jó helyen jár, az orvos a szomszédos fedezékben van, ott be fogják kötni a sebet. Közben magamra rántom a derékszíjat, revolveremet megtöltöm s rohanok a százdhoz.

Odakünn készenlétben áll már az egész batalion. A villámcsapásként jött váratlan hír hatása alatt felvillanyozott kedélyek lassan-lassan lecsillapodnak, az álmot kiütte az alarm minden szemből. S nem épen kipihent testtel, de mégis erővel, nyugalommal, hidegvérrel várjuk a fejleményeket. A zászlóaljparancsnok hideg mérséklettel osztogatja utasításait, még egyszer átvizsgáljuk a „plánkerek” szerelést s midőn minden rendben áll, jó a parancs „Vorwärts.”

Személyes megjelenés szükséges, utazási költség nem térítetik meg. Állás szeptember 2-án elfoglalandó. Okmányolt kérvények a plebánia-hivatalhoz *Somlószőlősre* (Veszprém m.), posta helyben küldendők.

Közélelmezésünk.

A gabonavásárlásra jogosító igazolványok nagyobb részt már a fogyasztók kezei közt vannak. Sajnos, ez is papirosbuzának tetszik, mert a város területe az összeirt mennyiséget két évi jó termésel sem fedezné. A káptalan és püspökség felajánlotta ugyan, hogy termésük egy részét egyenlő feltételek mellett a városnak biztosítják, de közlelmezésre e két uradalom veszprémi termése elégtelen. A meglévő készletet is felemészítik a helybeli intézetek, amelyek nem járhatnak uradalomtól uradalomig vásárolható gabonáért. A város kérésére alispánunk arra kért engedélyt a kormánytól, hogy Veszprém és Pápa a szomszéd járásokban is vásárolhassanak. Ha ez nem sikerül, akkor a város dícséretes mozzalma, mely a tisztviselők s a polgárok gabonabeszerezését célozta, dugába dől.

A közel napokban megkezdí a város az új lisztutalványok kiállítását. Amennyiben ez aug. 15-ig — ameddig a régi utalványok érvényesek — nem sikerülne, akkor a régi lisztjegyek lesznek érvényesek mindaddig, ameddig az újat ki nem állítják. Aki tehát a gabonát nem tudja addig beszerezni, jól teszi, ha igazolványainak visszavétele mellett lisztellátásról gondoskodik. Ilyenre jelentkezzet az a termelő, akinek szükségletét a termése nem fedezi s valamelyes részben vásárlásra lesz jogosítványa. Aki vásárlási igazolványát egészében, vagy részében vissza nem viszi, lisztellátásra nem számíthat.

A nehéz munkások (iparosok, vasutasok, házi szolgák stb.) személyenkint csak évi 120 kg. gabonával lettek főlvéve. Nekik azonban személyenkint nem napi 200, hanem 300 gramm jár s ily módon látszat szerint károsodnak. A min. rendelet azonban módot ad arra, hogy az illetők a 240 és 300 gr. között való különbözetet lisztalakban kapják ki s e végett majd jelentkezniök kell.

Az őrlésre őrlési tanusítványt kell váltani. Ezt a városházán adják ki. Ugyanott kiadják a

vásárlási igazolványokat kevesebb részletben is. Az összeirt bizottság azon is segít, hogy a különböző gabonaműek pl. buza, rozs külön helyen legyenek megvásárolható. Eddig nem jött értesítés, de várható.

A veszprémi főgimnázium értesítője.

A bizó reménység zöld színébe öltöztetve jelentette meg *Laczkó Dezső* főgimnáziumunk f. évi értesítőjét. A külső megjelenési formának megfelelő a belső hang, mely az egész nyilvános beszámolón előmlök. A háborúból fakadt nevelési, tanítási nehézségek őszinte feltárása mellett minden sorból kiérzük a jobb jövőbe vetett reményt. *Kontrasty Dezső* tanárnak a májusi kárpáti ünnepélyen mondott beszéde nyitja meg az értesítő rovatait. A szép beszédhez nincs hozzáadni valónk, olvasóközönségünk ugyanis ismeri már tárcarovatunkban közzétett egész terjedelméből.

Az iskola nagyon megérezte a háboru hatásait. Mindjárt a mozgósítás alkalmával lefogaltak egy a gimnáziumi törzépületet, mint az intézetben kívül álló tornacsarnokot. Először katonai kórháznak rendezték be, majd rövid ideig a helybeli honvédtüzérség, majd még a gyalogság használta lak-tanyának. 1914. december óta a szertárak és könyvtárhelyiségekben kívül az egész épület katonai lábdózó kórház céljait szolgálja.

A katonai intézkedések miatt a tanuló ifjúságnak az intézetben kívül kellett helyet biztosítani a tanítás megtarthatására, ami nem ment az eredményes munka kára nélkül. A diákok a város különböző helyein felállított osztályokban hallgatták az előadást. Így a püspöki palotában, a törvényeszk három termében, a Kaszinó nagytermében, a vármegyei alispáni lakásban, a kegyesrendi társház egyik tanári lakásban. A város az iparostanonciskola rajztermét átengedte rajztanítás céljaira. Így az elmúlt tanévben e tekintben is megszűntek a régi nehézségek. Az osztályok szétosztásából származott nehézségeken az órand megfelelő átalakításával iparkodtak segíteni, bár minden akadályt így sem sikerült leküzdödni. A többszörös ki-és behurcolkodással nem annyira az épület, mint inkább az iskolai felszerelés erősebb megrongálódást szenvedett.

A tanári karban a háboru nagyobb változást nem hozott, amennyiben a besorozott két világi tanár: *Pettkó Zsigmond* és *Biloveszky József* súlyos okok alapján felmentésben részesültek.

Az egész tanári kar fáradságot nem ismerő buzgósággal iparkodott tanítói és nevelői tisztét betölteni. Ahol csak alkalom nyílt, a tantárgyakat

Alig öt perccel előbb még Morpheus lágy ölében pihentünk az álomország szines, tarka panorámájában gyönyörködöttünk s most...! Milyen hamar változik néha minden, minő express sebességgel váltják egymást az események! Egyik pillanatban még a nyugodt biztonság áldásos, üdítő oázisában pihenünk s a másikkban... farkasszemmel nézünk ezer veszélyel.

A hosszú marschkolonne megindul. Előtűnk a zászlóaljparancsnok zömök alakja elmosódik a homályos megvilágításban, elől a mi századunk, utánunk a többi. Mint valami óriáskigyó nyulik el a hosszú embertömög a vadregeteg sűrű koronái alatt. Fejük felett az eltevedt magasra lött golyók ezrei süvitenek, egyik másik kemény koppanással üt rést a hatalmas fatörzsek oldalába, némelyik egész ágakat tört le s éles pukkanással robbant szét. Közben úgy tűnik fel, mintha néhány pillanat óta csökkent volna a lövöldözés hevessége. Bizonyos, hogy valami változás történt, a helyzetben. Vagy talán annak a hírnöknek a híre jött hozzánk nagyított alakban a pillanatnyi izgalom folytán? — Mindegy. — Hamarosan megtudtunk mindent.

A biztonság érdekében óvatos intézkedések hangzanak el, a közelben húzódo mely vízmosásban haladunk előre, mely jó védelmet nyújt a golyózápor s az erre küldött gránátok messzehulló fűrészszerű repeszdarabjai ellen. Előre s oldalát őráratok mennek ki felderítés céljából hírt hozni a helyzetről.

Rövid tíz percnyi menetelés után széles völgybe simul utunk. A lövöldözés már egészen közlelől hallatszik, jelölül annak, hogy megérkezünk. Megállunk. A percek izgatott várakozásban telnek el. Minden szemben, minden tekinteten ott áll a kérdőjel: „Na, mi lesz most? Mi

hirt hoz a patrul, milyen parancssal jön vissza az ordonanc?”

A nap sugarainak előhírnökei átvergődnek már a lombok ritkásai között, a hajnal pirkadása pajzán kacérkodással mosolyog be a résekben, míg a hűvös reggeli szellő pillanatra el-eltakarja előle a lombok átlátszó nyílásait. Lassankint az „L.” forrás csöbögő zenebonája is idehallatszik az időről-időre elhaló fegyverropogással szemben. Az előbb még fűlsiketítő kattogás, süvítés, robbanás mindinkább szűnik s egyszerű mintha elváltak volna, elnémult minden.

Valami zsbongó érzés fut végig az embereken; ott kinn nagy dolog történhetett. Elvéve ketyegette csak még valami túlbuzgó muszka rozsdás fegyverét.

A fák szárljéből kibontakozik egy piros parolis baka alakja. Lihegve fut, kezében fehér papirosdarab; rögön látjuk, hogy ordonanc a jelentéssel. A derős mosoly, mely arcáról sugárzik, messziről elárulja, hogy kedvező hírt hoz.

Az ellenségnek szerencsétlen véletlen folytán sikerült egy helyen árkaikba nyomulnia s keresztülhatalnia, de erős oldaltámadással kéziutasban letépérték őket. Százával hevernek a holtak, az élők sorra megadják magukat...

A derék somogyi legények, a hős „rosseb” bakák elvitték előlünk a babért. Nem szorultak segítségre, kiköszörlítették a csorbát saját erejükből!

II.

Egyelőre a mi rendeltetésünk ilyenformán hajótörést szenvedett. Készen kell lennünk azonban minden eshetőségre, hogy ezen a kényes ponton résen legyünk s akármikor késznél lehessünk, bár úgy látszik ott kinn az első vonalban nem reflektálnak ránk, Nemsokára jön az újabb paranca. Itt,

a háboruval vonatkozásba hozták, hogy a fiuk lelkét és értelmét megneveljék, a háboruban tanúsítandó viselkedésre ráneveljék. A tanártestület az iskolán kívül is résztvevő a háborus tevékenységben s a menetszázadok lelki gondozásában.

A tanuló ifjúságon meglátszott a háboru hatása. A szülői ház megzavart békéje és nehéz helyzete, nemkülönben a régi puritán erkölcsöktől erősen elhajló, új formákba öltözködő tárdalmi élet meglátszott nemcsak a családi fegyelmet, de éreztette hatását az iskolára is. Ezt a vallás nyújtotta eszközökkel iparkodtak ellensúlyozni. Egy-két esetben a hadibizonyítvány kiállításba helyezése nem azt váltotta ki, amit célzott, t. i. a komoly és önfeláldozó munkára készítő kedvezményt, hanem ellenkezőleg az iskolai munkának elhanyagolását. Ettől az egy két esettől eltekintve az ifjúság általában kötelességtudó és tekintélyt becsülő volt.

A város kereteinek megfelelőleg résztvevő a diákság a háboruval kapcsolatos jótékonyasági mozgalmakban; 300 K-án felül jegyzett a harmadik hadikölcsonre, melynek kamatait hadiárvak felszerelésére fordították. Gyűjtött a katonák számára 30 és fél kiló szárított és megtisztított szederlevelet.

Az ifjúság jótékonycélra különböző címenek 498 K 71 f.-t gyűjtött. Körükben kertészcsapatok alakultak, melyeknek munkaejét a háboru sulyát legjobban érző középosztályhoz tartozó kerttulajdonosok rendelkezésére bocsátották. Ők műveltek meg a városi hatóság részéről rendelkezésre bocsátott 1/2 holdnyi bozótos legelőt is.

A háboru hatása némileg meglátszott a tanuló felvételre jelentkezésén, valamint a beírt tanulók létszámán. A háboru megelőző tanévhez viszonyítva, 49 növendékkel kevesebb jelentkezett, a háborus események következtében pedig 6 tanuló kimaradt, akik közül négy kimaradását élelmezési nehézségekkel indokolta. Az első osztályi viszonyaira a háborunak semmiféle befolyása nem volt.

Érthető panasszal említi meg az igazgató, hogy különösen a helybeli első osztályosok hiányos előképzettséggel jöttek a gimnáziumba, aminek oka, hogy az elemi iskolákat is katonai célokra felfogták, miért a tanítás nagy nehézségbe ütközött és csak az óraszámok redukálásával volt megvalósítható, de így is túlszűfolt létszám mellett.

Az intézetnek 317 növendéke volt, kik közül 280 tett osztályvizsgálatot. Sikeres vizsgázott 234, egy rendes tárgyból bukott 18, kettő és többől 34. Érettségit kapott 17 tanuló. A miniszteri rendelet értelmében hadiértségit kapott 9 tanuló, 8 a szabályszerű érettségi vizsgálaton ment keresztül. Az érettségi tanfolyamon 9 diák vett részt.

A főgimnáziumból két ifjunak sikerült megszereznie a szülői beleegyezést az önkéntes katonai belépésre. Az egyik jelenleg zászlós s a nagy ezüst vitézségi érem tulajdonosa, a másik tüzérszti iskolán van.

Gimnáziumunk a mult tanévben súlyos, sok-

szor válságos helyzetben is megállta helyét. Óseinktől reánk maradt magyar kultúra a keresztény világnézetet építte fel. Ennek a kultúrának templomát itt-ott kikezde a kemény idő vasgöze egyik-másik tégladarabjában, mondjuk intézetében. De ámeddig ezeket a tégladarabokat összefoasztó hit él ifjúságunk lelkében, nem kell félnünk összeomlásától. S mi bizunk is, mert a mi gimnáziumunk tanári kara hivatásának tekinti ennek a hitnek őrzését, ápolását, növelését.

H I R E K.

— **A veszprémi Oltáregylet** havi szent óráját ma, vasárnap délután 7 órakor tartja az Angolkisasszonyok intézetének templomában. A vezetőség ez uton is kéri a tagokat minél népeőbb megjelenésre.

— **Tanfelügyelőnk állapota.** Dr. Vértessy Gyula kir. tanfelügyelő gyógykezelését végett hosszabb időre Gleichenbergben tartózkodik. A kúra egészségének használ s reméljük, hogy jó eredménye nem is marad el.

— **A városi tisztviselők szabadsága.** A városi tanács mult üléseben foglalkozott a városi tisztviselők nyári szabadságával. A megállapodás szerint sorrendben minden tisztviselő kiveszi a szokásos szabadság felét, de ezt is két egyenlő részletben. Aki figyelemmel kísérte a háborus esztendő test- és idegölő munkáját, csak méltányolni tudja azt a szándékot, hogy a városi tisztviselő is részesedjen bizonyos pihenést szerző szabadságban.

— **Halálozás.** Reményteljes, fiatal élet hervadása borította gyászba Schreiner János káptalani jószágfelügyelőt és családját. Gyuri fia, a család legifjabb sarja sorvasztó betegség sok gyötrelmes hónapja után 21 éves korában pihenni tért a halál örökös nyugalomába. A család ismerte a gyászos, szomorú sorsot. Tudta, hogy a baj végzetes, kíméletlen. Mégis a szeretet csodálatos hatásával erősítette a hervadó beteg s utolsó órájág fenntartotta bizakodó lelkében a hitet, hogy baja veszélytelen. Talán az a szeretet erősítette, szinte hősi türelmességre nemesítette lelki erejét, amellyel gyöttrő betegségét panasztalanul tűrte. Őszinte, mely gyász kelt városszerte a korai halál hírére, mely Balatonalmádból, a beteg üdülhelyéről érkezett. S ez a részvét ott röpködött a virágos koporsó körül s a hétfőn délutáni temetésen sok könnyező kísérőt vonzott a sirhoz, melybe a fiatal halottat az alsóvárosi temető kápolnájából a jó édes apa, testvér s nagyszámu rokonság fájó zokogása közben elhelyezték. Legyen békés, csendes, nyugvása a boldog feltámadásig.

— **Esküvők.** Julius hó 26-án a balatonalmádi kápolnában házasságot kötöttek báró bambergi Bourgnignon Frigyes, cs. kir. miniszteri titkár, főhadnagy, Woracsek Jozefa Franciskával. Mindketten bécsi lakosok. A vőlegény atya néhány éve még Bukovina kormányzója volt. Tanukul Duda Ferenc almádi birtokos és Takács Imre kántortartó szerepeltek.

Julius 30-án vezette oltárhoz a vörösbereányi templomban lovag Zhorsky Géza százados Kovács Gabriellát, Kovács Gyula min. tanácsos leányát. Tanuk voltak: Romi Béla min. tanácsos és Szabó Lajos főgimn. tanár. Az ifjú párhoz és a nagyszámu előkelő rokonsághoz Gyöngyössy Imre helybeli plébános oltárbeszédet intézett.

— **Arató-ünnepély.** Szép ünneplésben volt része július hó 30-án a veszprémi káptalan fokszabadi gazdasági intézőjének, Pösdit Bélának. A mezőkövesdi aratók: asszonyok, leányok, idős férfiak és fiatal gyermekek népies szép viseletükben, ünnepi díszbe öltözve, bevonultak lakására s ott a Himnusz és a Szózat eléneklése után egy sajátkezűleg készített és szépen feldíszített és lobogóztott igen nagy buzakalász kosarat nyújtottak át neki szép beszéd kíséretében. A férfiak kaszával, az asszonyok és leányok sarlóval jöttek, mint az itthonmaradtak fegyvereivel. Az intéző válaszában további erős kintartásra buzdította őket e nehéz időkben.

— **Doktorrá avatás a bécsi egyetemen.** Azt hisszük, Veszprém város közönsége még élénken emlékezik egy hosszú szőke haju urléányra: Györke Ilona Margitára, aki a helybeli gimnáziumban szerezte meg érettségi bizonyítványát. Azután a tanári pályára lépett, négy évig mint bölcsész-hallgatója volt a pesti tudományos egyetemnek. Pokorny Gusztáv osztrák tiszt neje lett, de tudni-vágyása nem hagyta nyugton, beiratkozott a bécsi tudományos egyetem orvosi fakultására s öt évig jeles növendéke volt az egyetemnek. Mult hó 22-én — már mint örnagyné — volt ünnepléses doktorrá avatása a bécsi tudományos egyetemen, s a következő napon az orvosi kamara tagjai sorába vette fel. Csak gratulálhatunk Pokornyé doktorasszonynak, ki az osztrák fővárosban szerzett dicsőséget a magyar nő nevének!

— **Változások a szűz Máriaórol nevezett szent. Ferenc-rendben.** A marianus barátok kormánytanácsa a mult hó 25-én tartotta évi rendes ülést, amelyen a veszprémi egyházmegyét érdeklő következő változásokat állapította meg: A nagykanizsai rendházban házfőnök lett Schmidt Félix székesfehérvári volt házfőnök, helyettes házfőnök Pulyai Lambert bpesti vikárius. Hitoktatók lettek: P. Bécsi Vazul Felsőgesedről és P. Heidinger

helyben kifejlődni, beásni magunkat s várni a további intézkedéseket.

Az árokásásban hosszú gyakorlat után városági művész a baka. A két egymásután következő álmatlan éjszaka után nekifekszik a munkának. Fáradt tétellel is fáradhatatlanul s nem kell neki sok idő, mig oly kényelmes fészket fur magának a föld alá, hogy nyoszolyás ágyban sem feketne kényelmesebben. Itt aztán jöhet a golyó, jöhet a srappell, nem sok kárt tehet bennünk.

Néhányad magammal a kíváncsiság nem enged lepihenni. Csalogat az ölet, hogy az eset színhelyét megtekintsük. Itt-ott jön csak egy golyó, elvettve pukkan előttünk pár srappell, nem török be a fejünk, ha előrebátorkodunk. Engedély van hozzá, csak fel kell használnunk, no meg a jótékony reggeli séta sem árt meg az álmatlanság okozta kabultságnak.

Az erdő, amerre haladjunk, a laposan lejtő völgyben folyton ritkul. Jönnek már szemben velünk a botratásmászók, sántító, véres pólyákba kötözött kezű sebesültek, a tábori ágygallyal a sebesült-vívó szanitécek. Majd később a szuronyos örkötől vezetett, foglyul ejtett muszkákkal találkoznak, akiknek arcáról együgyű nemtörődőséget, a sorsban való megnyugvást lehet leolvasni. A halál torkából jöttek vissza ezek!

Hirtelen emelkedéssel a völgy magas domboidallal takarja el előlünk a kilátást, amint az erdőzetre érünk. Fenn az élen húzódik az első vonal. Balról zöld palástba burkolt hegylanc tekint felénk, a tétlen hatalmas várszerű építmény, valamikor régen, a békés időkben bucsujáró hely volt. Aranyos tornyai büszkén verik vissza a nap perzselő sugarait s lenézéleg tekintenek végig az egész

vidéken, az alatt szemben álló vérszomjas ember-vonalakra. Neki nem árt az emberektől felidézett vihar, zord tekintettel magasan, méltóságosan tartja fényes koronás fejét.

Itt lenn a völgy laposa valami félig kiszáradt mocsárhoz hasonlít, melyben víz helyett a még friss vér terül szét piros foltokká. A vadvirágok szomoruan hajtogatják meleg vértől itatott fejüket, mintha mindmegannyi biborbogár ringatná rajta rikitószínű testét; az erdei méh riadtan száll tova, nem izlik neki a kellemetlen ízű valami, amit méz helyett talál rajta.

Szanaszét, egymáson elterülve fekszenek eltorzult tekintettel, véresen, sárosan, ijesztő gomolygóká alakulva a holttestek. Arcukon ott ül még a vad elkeseredétség, a vérszomjas düh, szilaj elszántság, visszatükrözök a halálusa borzalmas pokoltüze. Legtöbbször kezében ott van a gyilkos fegyver, mellyel osztogatni akarta a halált s ehelyett ő kapta szívébe a végső szuronydöfést. Emez ronggyá tépet ruhában terül el féldoldal, gyengébb volt s a halálos birkózásban ő maradt alul. Amaz hanyatt fekszik, bal lába hiányzik, gránát vihette el. Mindjárt észrevesszük, hogy a rengeteg földszárga ruha eltakarja azt a néhány szürke koponyát, melynek tulajdonosa elvérzett a véres tusában. Ugy látszik az oroszok elbizált magukat s a váratlan meglepetésnek meg volt az eredménye...

A közelben fájdalom, haik, elhaló nyugózt hallunk: A letartott embersonorokban, a temetetlen temető lakói közül még él valaki? Botorkálva, kerülgötte a hullahalmokat, indulunk a hang után, néhány lépésre megtaláljuk a gazdáját. Piszkos, lerongyolódott, vérben fetrengő kozák fekszik előlünk, akinek a közeli halál, az elszálló lélek csalta

kékes, szederjes ajkaira a sutgó, szivettépő nyöszörgést.

Egészen fiatal, majdnem gyerek, legfeljebb husz éves lehet. A halálusa viaszárgára festette vértelen, a szenvedés s gyöttrő fájdalom sűrűn vésett hieroglifával teleráncolt arcát, homályos, zavaros szem, kusza tekintete részvétért könyörg.

Lehet, hogy a szanitécek itt hagyták, látva, hogy ugy sincs segítség, de lehet, hogy kikerülte figyelmüket, vagy tevékenységüket a saját sebesültjeink foglalták el. Ilyen állapotban azonban itt nem hagyjuk, hátha lehet még rajta segíteni. Sietve elszaladok vissza s a századtól elhivom a sebesültvököket.

Piszkos, gyűrött inge alatt szivárog lassan a vér. Mellébe a szívtől néhány centiméterre furdott a golyó s valami csontban megakadt. Gondosan megtisztítjuk a rátapadó sártól, néhányszor átszavarják derekán a kötszert s felteszik a hordágyra.

A fogoly sebesült sutgó valamit. Nem értem meg, de érzem, látom hálás tekintetéről, hogy valami köszönet felét akar nekünk. Eibágyadt ereje mintha visszatérne egy pillanatra, a hordágyról lecsüngő, erejét vesztett gyenge karját felém emeli.

Valamit akar tőlem...

Közeledem feléje s midőn végső erőlködéssel elér kezemet, megfogja, vonja magához. Még most sem értem mi a szándéka... Vönja, reszketve húzza szájához s egy csókot nyom reá. Mánkent nem tudta leróni halálját...

Az utolsó órában, a halállal való harcban megszeliődött a kozák, a világ legvadabb katonája.

Rada Ferenc.

Jenő Andocsról. Az *andocsi* házban vikárius lett *Simicza* Sebestyén nagykanizsai hitoktató, hitszónok P. *Fehér* István Szekesfehérvárról. *Sümege* vikárius *Király* Lőrinc eddig malaczkai tanár, hitszónok P. *Horváth* Agnellus Pápáról. *Atádi* házfonók *Horváth* Domonkos eddig ottani vikárius, segédlelkész P. *Ehrlich* Alajos eddigi érsekvári hitszónok, hitoktató P. *Nagy* Ernő ujmisés. — *Felsőegyházi* házfonók *Kovács* Kalliszt eddig szombathelyi hitszónok, vikárius *Tóth* Leander németújvári segédlelkész.

— **Belefulladt a Balatonba.** Julius 29-én, szombatban a veszprémi 31. h. gy. ezred egy-két százada tisztjeik vezetése mellett délelőtt Budatavára mentek fürdeni. Fürdés közben *Földi* Mihály, bakonyoszlópi 18 éves honvéd messze beuszott a Balatonba s hirtelen görcsöket kapott és elmerült. Ott társa segítségére sietett, de hirtelen ismét eltűnt a habokban. A holttestet kedden találták meg s a vörösbereinyi hullaházba szállították. Innen az egyházi beszentelés után szerdán délután szállította a katonaság lakóhelyére. Édes atya vasárnap Veszprémben akarta meglátogatni fiát, de csak holt hírt hallotta. Pénteken fiától még levelet kapott.

— **Zöldség a piacon.** A város közbenjárására a helybeli állomásparancsnokság ismeretes előzékenységgel piacunk rendelkezésére bocsátotta a vilonyai zöldséglep fölöslegét. Az eddigi szállítmányok értékesítését a közönség drágállotta s az általános panasznak kifejezést adtunk. Ugyanakkor jeleztük, hogy a zöldségárak árszabását nem helyben, hanem a vilonyai gazdaságban végzik s ebben a feltevésünkben nem is csalódtunk. Az állomásparancsnokság az utóbbi menetszázadok összeállításával teljesen le volt kötve s eddig nem volt módjában, hogy a piacra kerülő árak árszabását a katonai gazdasági bizottság retortáján át éreztethette volna. A napokban a parancsnokság s a polgármester kölcsönös tárgyalások alapján a vilonyai zöldséglep termékeinek árszabását megállapította. Bizonyosra vehető, hogy ehhez a gazdasági bizottság is hozzájárul. Ez az árszabás jóval alacsonyabb az eddigiekénél s ha az árakat elég mennyiségben s jó minőségben szállítják, a fogyasztó közönség igazán hasznát látja a katonai parancsnokság humánus előzékenységének. Az árszabás ki lesz függesztve, hogy a közönséget tájékoztassa. Természetes, hogy a katonaság a saját rezsijén alul nem számíthatja a termelés költségét és hasznát s vesztésére a zöldségfeléket nem szállíthatja. A közönség sem kívánhatja azt s így elvárhatja, hogy a méltányos új árszabást azzal honorálja, hogy az árakat el is fogyasztja. Ellenkező esetben a város a szállítást beszünteti, mert a megmaradt s elromlandó árak a város vesztését idéznék elő. Ugy halljuk, hogy polgármesterünk csütörtökön személyesen járt Vilonyán, hogy a zöldséglep vezetéséggel az árak minőségét illetőleg tárgyaljon. Reméljük, hogy hasznuk lesz belőle. Mi eddigi közleményünkkel a közönség panaszának szószólói voltunk. Örvendünk, hogy a katonaság figyelme méltatta. Nem volt ez részünkről gancsoskodás, hiszen ismerjük *Nagy* László őrnagy, állomásparancsnok jóindulatát, figyelmes előzékenységet városunk érdekei iránt. Csak azt óhajtottuk elérni, hogy a katonai termelés csakugyan árszabályozó tényezője legyen piacunknak, mert ennek hasznát nemcsak a polgári, hanem a katonai családok is — pedig ilyen ma sok van Veszprémben — megéreznek.

— **P. Felician Fehérvárot.** *Móczik* József Frigyes főherceg udvari papja Péter Felician néven ismert művész világhírű vegyeskarával f. hó 11-én Szekesfehérvárról lép fel. Az előadás az esti órákban lesz. Különböző részletesebben foglalkozunk még e tárgygyal. — F. hó 8-án P. Felician nem Nagykanizsán, hanem *Nagyatdón* tart előadást a kath. plébánia felkérésére. A várható tiszta jövedelmet itt a somogy megyei hadiárak alapja javára fordítják.

— **A ref. iskolai bizottság.** A ref. iskolák veszprémi egyházmegyei bizottsága gyűlést tartott Veszprémben. A gyűlés két rendbeli határozatot hozott a tanítók érdekében. Első sorban kimondta, hogy a két és több tanítós iskolánál szervezik az igazgatótanítói állást. Két és háromtanítós iskolánál száz, ennél többtanítós iskolánál 200 K lesz a nyugdíjba számítható igazgatói tiszteletdíj. Ezután a bizottság azzal az eshetőséggel is számolt, hogy a felekezeti tanítók színeje a megüresedett s jobb javadalmazású áll. tanítói állásokat iparkodik elfoglalni. Ez ellen azt az egyetlen intézkedést tartja orvosszernek, hogy a felekezeti

tanítók fizetése az államiakéval mindenben egyenlő legyen. A ref. iskolákban a tanítók fizetését összehasonlítták a hasonló szolgálati évvel működő áll. tanítók fizetésével s arra törekednek, hogy a különbözet államsegéllyel pótoltsák. A bizottság mindkét javaslatot elfogadásra ajánlja az egyházközlönynek.

— **Diáktartók figyelmébe!** Lapunk mult heti számában közöltük, hogy középiskolai hadiárva tanulók részére lakást keresnek. E hírünket most oda módosítjuk, hogy nemcsak lakást, hanem 20—25 tanuló részére teljes ellátást keresnek, mivel a mostani viszonyok miatt olyan épületet nem sikerült találni, hol a köztartás berendezhetnék volna. Felkértenek tehát a diáktartó családok, hogy sürgősen, még e hét folyamán diáktartási (teljes ellátásra) szándékukat a kir. tanfelügyelőségnek (Vármegeyház II e. 3. szám) jelentésük be.

— **A hadi jóvödelmesek.** A pénzügyigazgatóság már szétküldötte a hadi adó alá eső jóvödelmeseknek, hogy a tervezet szerint megállapított s huszeder koronát meghaladó jóvödelmek után mennyi adóra vannak előterjesztve. Ezen a megállapításon persze a bizottság még változtathat, ha a fél igazolja, hogy a kimutatott jóvödelt téves, vagy legalább is nem biztosan megállapítható adatok igazolják. A bizottság aug. 7-én kezdi meg működését.

— **Középiskolai hadiárvak nevelése.** Az Országos Gyermekevédő Liga segítségével középiskolai hadiárvak nevelésére Veszprémben nevelőintézet létesül. Addig is, míg a megfelelő épület rendelkezésre fog állni, az 1916—17. tanévre 20—25 középiskolai veszprémmegei hadiárva nyer ingyen ellátást. Felvétetnek olyan gimnáziumi, polgári iskolai és felsőbb kereskedelmi iskolai tanulók, akiknek atyjuk a harctéren hősi halált halt, vagy a háború alatt katonai szolgálat alatt meghalt és anyjuk teljesen vagyontalan, vagy vagyoni viszonyainál fogva taníttatásukról gondoskodni képtelen. Jelentkezhetnek olyanok is, akik a középiskolai tanulmányaikat most kezdik meg, tehát akik az elemi iskola 4-ik osztályát legalább is jó eredménnyel végezték. A bélyegtelen kérvények „Hadiárvak Nevelő Bizottság” címre a veszprémi kir. tanfelügyelőségnek legkésőbb augusztus hó 16-ig adandók be. Csatolni kell a végzett tanulmányokról szóló bizonyítványt és egy közszégi bizonyítványt, mely a folyamandó igényjogosultságot, az életben levő szülő vagyoni állapotát és családi körülményeit igazolja. A felveendő tanuló teljesen ingyen ellátást és tankönyveket nyer. A ruházatról és ágynemőről, amíg a nevelőintézet megnyílik, a szülő tartozik gondoskodni. Lelkészek, tanítók, közszégi előjárók és nemesen érző egyének felkértenek, hogy e nemes cél érdekében közreműködni sziveskedjenek.

— **A sörárpa.** A kormány a takarmány-árpa árát 33, a sörárpaét 42 koronában maximálta. Előre látható volt, hogy minden termelő a magasabb árat követeli árpájáért. Így is történt. A vásárlók viszont sokalták az árt s panaszt emeltek a városi hatóságnál. Ennek következtében dr. *Komjáthy* László polgármester-fali hirdetmény útján közhírré tette, hogy sörárpaét csak a *Hadiárvák* r. vásárolhat. Termelő bármily minőségű árpáért megmátszánkint csak 33 koronát követelhet. A gazdák okosan teszik, ha nem várnak a 42 koronás vásárlásra, mert a kormány a sörárpa kontingensét 800 000 mmázsában állapította meg s ennél többet a H. T. rt. sem vásárol 42 koronás árban.

— **Főkapitányi rendelet a sertésvész ügyében.** Dr. *Török* Gyula rendőrkapitány a sertésvész ügyében a következő hirdetményt adja a nagyközönség tudomására: Miután Veszprém r. t. városban a sertésvész járványa megállapított a következőket rendelem el: 1. Tartozik minden állat tulajdonos az udvarában fellépett sertésbetegséget a rendőrkapitányi hivatalnál azonnal bejelenteni. 2. Az összes sertések beistállózatandók. 3. Beteg sertések a fertőzött udvarból ki, vagy be nem hajthatók. 4. Egészséges sertés fogalmi ut elkerülésével kihajtható az udvarral összefüggő saját legelőre, ha oda idegen terület érintése nélkül juthatnak. 5. A trágya a betegség lefolyása után kihordandó, elterítendő s azonnal leszántandó. 6. Hentes, mészáros, marhakereskedő és miskaróla a lezárt udvarokban, istállóokban nem járhat. 7. A fertőzött udvarok sertéseinek marhalevelei a rendőrséghez beszállítandók. 7. Egészséges sertés levágható, de beteg állat csakis a husvizsgáló állatorvos tudtával és jelenlétében szurható le. 9.

Beteg állatoknak levágásra leendő elszállításához engedélyt a rendőrség ad, ugyszintén az egészséges, hizott vágósertés és továbbtartásra szolgáló eladott sertések elszállításához is az engedélyt a rkaptányágnál kérendő. 10. A fertőzött ólak naponta meszteljen, luggal és kreolinallal való locsolás útján fertőtlenítenedők, ugy a trágya is. Azok az állat tulajdonosok, akik jelen rendelkezéseket be nem tartják, kihágást követnek el és az 1886. évi VII. t.-c. 153. §-a alapján 400 koronáig terjedhető pénzbüntetéssel fognak büntettni.

— **Félreértik a rendeletet.** A háztartási fémek rekvirálására egy újabb rendelet jelent meg, amely szerint a rekvirálást egész decemberig lehet folytatni. Egyesek ezt ugy magyarázták, hogy decemberig nem kell beszállítani a háztartási fémeket. Ezen magyarázat teljesen téves, mert a fémeket igenis be kell szolgáltatni.

— **A lövöldöző szerb fogoly.** Mult hó 28-án a nadasladányi állomás közelében dolgozó katonái munkásosztály ellen egy szökevény szerb fogoly fegyveres offenzívába kezdett. A békésen dolgozó katonák el akarták fogni és lefegyverezni, mire a fogoly közéjük lött, de szerencsére nem talált. A magyar bakák erre gyors elhatározással pusztá kézzel rohamra indultak a gyilkos ellenség felé, mire az önkézüleg véget vetett életének. Bátor katonáink meglepődve észlelték, hogy a magyar formaruha szerb őrmesteri egyenruhát takargat. A szerb sapka a halott zsebében volt elrejtve. A halottnál még 8 drb éleslövedényt találtak. A hatóság megindította az eljárást, hogy a fogoly kitétel s egyéb körülményeket napvilágra hozzon. Állítólag a szomszédos Inota község felől menekülve, lövöldözre már utközben lövöldözött, de nem talált.

— **Vigyázzunk a hadifoglyokra.** A vármegyei hivatalos lapban a belügyminiszter egy rendelete jelent meg, melyben felhívja a törvényhatóságokat figyelemreméltó intézkedésekre. A katonai behívások folytán a túzoltóságok száma jelentékenyen megcsappant. A gabona- és takarmánykészletek nagyobb része már együtt van. A gazdasági munkákat részint internáltak, részint foglyok, vagyis nem egészen megbízható elemek végzik. Fokozott éberséggel kell tehát őrködni a foglyokra és a tűzrendészeti szempontból szükséges övintézkedések is megteendők, hogy tüzesetek előfordulása esetén nagy károk ne legyenek. Dr. *Véghely* Kálmán alispán már korábban kiadott hasonló rendelkezést, most azt tekintettel a miniszteri rendeletre, — megsürgette.

— **Nagyobb fiuk iskoláztatása.** A vallás- és közoktatásügyi miniszter az elemi iskolai felsőbb osztályosok iskolába járásának kötelezettségéről és a szorgalmi időre vonatkozólag nyújtott kedvezményről kiadott mult évi rendelete továbbra is érvényben marad. Vagyis ezek a fiuk a jövőben is később kezdik meg a tanévet és korábban fejezik be. A miniszter ehhez a rendelkezéshez most újabbban csak azt adta hozzá, hogy az ilyen be nem iskolázott tanköteleseket folyó évi november hónap második feléig össze kell irni s a még iskolába nem járókat az iskolalátogatásra kötelezni kell.

— **Hány puskagolyó talál?** Egy francia statisztikus számítást készített arról, hogy hány puskagolyó talál ebben a háborúban. Számítása szerint száz golyó közül csak egy talál és harmincöt katona közül egynek a sebe halálos. Így tehát 3500 puskagolyó közül csak egy okoz halált.

— **A büntetlen előélet nem enyhítő körülmény.** A kir. Kuria legutóbb egy megvesztégetessel vádolt vidéki jegyző bűnügyében kimondta, hogy a közhivatalnok vádlottnál a büntetés kiszabásakor a büntetlen előélet, mint a közzolgálat előfeltétele, enyhítő körülményül nem szolgálhat.

— **A csalánkóró gyűjtése.** A jelentékeny fonóanyag hiánya való tekintettel a m. kir. földmívelésügyi miniszter a hadügyminiszter felkérésére intézkedett a fonóipari célokra alkalmas rostot adó családnak polgári lakosság által való gyűjtése iránt. A vadon található csalánkóró fonóipari célokra akkor kell levágni, mikor az már teljesen virágában van, de még nem kötött magot, ez az időpont nálunk július és augusztus hónapokra esik. A csalánkórót a földszínen kell levágni, kellően megszáritani és a száraz kórót, amelynek levele akkor már nem csip, leveleitől megfosztva vagy levelestől kis kévékbe kötni és elszállításig meg-

örizni. A községi lakosok által gyűjtött kisebb mennyiségeket a községenkint kijelölt bizalmi férfi veszi át és gondoskodik a katonai parancsnokságok által való elszállításáról. Egyes vasúti kocsi-rakományt a gyűjtők (nagyobb gazdaságok) a megfelelően kezelt kórót a bizalmiférfiak közreműködése nélkül, közvetlenül a kijelölt kikészítő gyárakba küldhetik, a katonai állomásparancsnokságtól kérhető katonai fuvarlevéllel. A csalánkóró átvételére kijelölt gyárak: A lenkésztő gyár Kínorán (Nyitra megye), Perbenyik (Zemplén m.) Kenderkésztő gyárak: Komádi (Biharmegye), Ujszeged (Csongrád m.) és Drávaszabolcs (Baranyam.) A kellően száraz csalánkóróért, amelyet dróttal átkötni nem szabad — a kicsinyben gyűjtők 100 kgr.-monként 6 koronát, a bizalmiférfi 2 koronát kap, ugyanennyit — vagyis összesen 8 koronát — kapnak a nagyban gyűjtők, akik nem veszik igénybe a bizalmi férfi közreműködését. A csalánkóró gyűjtése ügyében felmerülő minden kérdésben felvilágosítást ad a katonai csalángyűjtő ki- rendeltsége, vagy a m. kir. kender- és lenterme- lési szakintézet, mindkettő Budapesten, I., Fehér- vári-ut 30., II. emelet.

— **A balatoni gőzhajózás.** A balatoni ma- gas vízállás eddig akadályozta, hogy a magyar tengeren a hajózás régi medrében folyhasson. A kereskedelmi és földmívelésügyi miniszter a ki- kötőket és utakat helyreállította, így a múlt hónap végével megindult a balatonvizi gőzhajózás. Ben- nünket közelebből érdeklő hajózárok a követ- kezők: 1. **Balatónalmádi—Balatonfüred.** Napon- kint három hajó indul Almádból és pedig: reggel 7⁰⁰, délután 2⁰⁰ és este 6⁰⁰; Almádba érkezik délelőtt 12⁰⁰, délután 6⁰⁰, este 10⁰⁰. Almádból induló vonatok Füredre érnek reggel 8⁰⁰, délután 2⁰⁰, este 7⁰⁰; az Almádba érkező hajók Füredről indulnak: délelőtt 11⁰⁰, délután 5⁰⁰, este 9⁰⁰.

Balatonfüred—Siófok. Naponta öt hajó indul és pedig: reggel 6⁰⁰, délelőtt 9⁰⁰, délelőtt 12⁰⁰, délután 3⁰⁰ és este 6⁰⁰. Ezek a hajók Siófokra érkeznek a felsorolt rendben reggel 7⁰⁰, délelőtt 9⁰⁰, déli 12⁰⁰, délután 4⁰⁰, este 7⁰⁰. Siófokról Füredre érkezik ugyancsak öt hajó. Indulnak Sió- fokról: reggel 8⁰⁰, délelőtt 10⁰⁰, délután 1⁰⁰, dél- után 5⁰⁰, este 8⁰⁰. Füredre érkeznek: reggel 8⁰⁰, délelőtt 11⁰⁰, délután 2⁰⁰, este 6⁰⁰ és 9⁰⁰.

3. **Balatónalmádi—Keszthely és vissza.** Almá- diból hajó indul minden kedden délután 2 órakor s Keszthelyre ér este 10⁰⁰. Keszthelyről indul min- den vasárnap délután 2⁰⁰, Almádba ér este 10⁰⁰.

— **Figyelem! Özv. Ébel Károlyné** szabó elvállal mindenféle a szabóságban előforduló munkákat, ugymint ruhatisztítást, vasalást, javítást a legjutányosabb áron. Megkeresésre házhoz is elmegy. (Lakás: Kert-utca 3. sz. a Jeruzsálemhegyi óvoda átellenében.)

— **Eladó.** Báthory-utca 7. sz. alatt (Jeru- zsálemhegy) egy téli, üveges batár, egy nyíttott kocsi, valamint négy lóerőre készült cséplőgép szalmarázóval együtt eladó.

— **Eladó ház.** Hajnal-utca 17. szám alatt 5 szobából, 3 konyha és 2 pincéből álló lakás azonnal eladó.

A háboru krónikája.

Julius 30. Az oroszok tegnap támadásait kiterjedt harcra valósszakaszon újra megkezdtek, de támadásaikat vitéz katonáink mind visszaverték. Lucktól nyugatra a szövetséges csapatok a tegnap feladott terület tekintélyes részét visszanyerték. — Paneveggitől délnyugatra az olaszok egy éjszakai támadását visszaverték. — A Somme területen élénk tüzérségi harcok voltak. Pozieres környékén erős angol támadások meghehúsultak. A Maas ter- rületen a nap gyalogsági tevékenység nélkül telt el. — Vojusa alsó folyásánál fokozott harci tevékeny- ség volt.

Julius 31. Kelet-Galiciában és Volhíniában a csaták változatlan hevességgel folynak. — Az Ancre-patak és a Somme között az ellenséges tüzelés a legnagyobb hevességre fokozódott. A Sommetől délre és a Maastól keletre élénk tüzé- rségi harcok voltak. — A Paneveggitől délnyugatra fekvő magasiatokon az olaszok támadását vissza- verték.

Augusztus 1. A Kirilbabától keletre Pflanz- er-Baltin-hadsereg csapatai az utolsóélti éjjeli visz-

szavertek egy orosz előretörést. Bucsáctól nyugatra és északnyugatra az ellenség támadásait változat- lanul a legnagyobb szívóssággal folytatja. — A szövetséges csapatok összes állásait megtartották. Bródytól közvetlenül nyugatra az ellenség több éjjeli támadása meghehúsult. A Volhíniában harcoló szövetséges csapatok tegnap több orosz tisztet és 2000 főnyi legénységet elfogtak és 3 géppuskát zsákmányoltak. — A nyugati harctéren az angol- francia támadások mind meghehúsultak, közben a németek 769 főnyi legénységet foglyul ejtettek és 13 géppuskát zsákmányoltak. — A Dolomitokban a Tofana-szakaszban tegnap több alpini zászlóalj támadását véresen visszavertük. 135 olasz, köztük 9 tisztet elfogtunk és 2 géppuskát zsákmányoltunk.

Augusztus 2. A Sommetől északra szűkebb területre szorították, de elkecseregett harcok folytak. Maurepas vidékén egy nyolc hullámban előre vitt ellenséges támadást a németek teljesen visszavertek. Sommetől északra az est folyamán előretört fran- ciákat a Monacy-majornál elkecseregett harc után egytől-egyig visszaverték. Az angolok és franciák vesztesége a legutóbbi offenzívában 350.000 ember. — Az olaszok harcterén jelentős esemény nem történt.

Augusztus 3. Kelet-Galiciában több erős orosz támadás összeomlott. Az ellenség összes erőfeszítései, hogy a legfelső Turija és a Rovnóból Ko- velbe vezető vasút közti a szövetségesek arconalát áttörje, az ott harcoló német és osztrák és magyar csapatok ellenállásán szintén megtörték. — A Som- metől délre Belloynál és Estréesnél helyi harcok zajlottak le. A Maastól jobbra Thiaumont-erdtől északnyugatra és nyugatra a németek előrehaladást tettek. — Az olaszok harcterén a helyzet válto- zatlan. — A Giacinto Pullino nevű olasz buvá- rhajót az Adriai-tenger északi részén hatalmunkba kerítettük és majdnem teljesen sérletlenül Pólába vontattuk. Három tisztből és 18 főnyi legénység- ből álló egész személyzetét sebesületlenül elfogtuk.

Augusztus 4. Böhm-Ermolli Brodynál vissza- verte az oroszokat. A koveli vasutnál meghehúsult az orosz előretörés. — Sommetől északra az el- lenség döntő támadását a németek visszaverték. — Tegnap a Borcola-szakaszon sikeres kisebb vállalkozások alkalmával 140 olasz, köztük két tisztet fogtunk el és két géppuskát zsákmányoltunk.

Az iskolai kirándulások, a tanítás és nevelés szolgálatában.

Irta: Berényi Ferenc.

XIV.

A tanítónak minden alkalmat meg kell ra- gadnia, ami által ennek a célnak szolgálhat. A természetrajz oktatásánál elég bő alkalom kínál- kozik erre. Ezt a célt szolgálja a madarak és fák napja. Hogyan rendezzük ezt a kirándulást? Lé- nyegében ez sem különbözik a többi nagyobb kirándulások rendezésétől. A kirándulás tartama egy fél napra terjedjen. A gyermekek részéről az előkészület annyiból áll, hogy gondoskodunk arról, hogy valami kis ennivalót hozzanak magukkal. Az elindulás az iskolából történjék s menetelés közben énekeljünk a gyermekekkel. Majd a ki- indulástól nem nagyon messze, valami szebb helyen megállunk s miután a gyermekek elhelyezkedtek beszédet intézünk hozzájuk.

Kedves Gyermekek! Nem az első eset ebben a tanévben, hogy mi, így együttesen, kirándulunk. S valahányszor kijöttünk a szabadba, mindig az volt a célunk, hogy valamiről tanuljunk. Tanultunk mi már a szabadban növényekről, állatokról. Mikor a szántásról tanultunk, akkor is ide a szabadba jöttünk. Most is azért jöttünk ki, hogy veletek valamiről beszéljünk és pedig a madarakról és a fákról. De vajon miért tartjuk mi a madarak és fák napját? Nagyon is rászólgálnak ezek, hogy nekik is szenteljünk egy napot, mert nem is lehet elmondani, hogy mennyi hasznot tesznek az em- bereknek. Ott vannak a gyümölcsfák. Ki ne sze- retné köztetek a gyümölcsöt? Ugye mindenki. Vagy ott vannak az ut szélén lévő szederfák. Hány és hány ember foglalkozik selyemhernyó-tenyésztéssel és szerez belőle szép pénzt. Pedig ha szederfa nem volna, nem tehetnék ezt. Vagy gondoljunk

csak a forró nyári napokra. Mikor kin vagyunk a szabadba, mindig az árnyas fákat keressük.

A fák alkotják a rengeteg erdőt, amelyeket az ember mint épület és tűzifát felhasznál. Vagy azt is tudják már közületek sokan, hogy a köszén az is fából lett. De ki győzné elmondani a fák- nak sokféle hasznosságát. A fák mindenben csak hasznára vannak az embereknek s azért a nagy szolgálatért nem kérnek semmi mást, minthogy ne bántuk őket. Pedig hány rosszelkű ember van, aki azokat bántja! Sokszor láttam már, hogy mikor az almát leszedik a fáról, egész ágakat törnek le, így hálálják meg a fának, hogy ad gyümölcsöt. Vagy mennyi rossz gyermek van, aki késsel végig hántja a fa kérgét. Pedig ne gon- doljátok, hogy a fa élettelen, hogy az nem érzi, ha bántják. Annak is ép úgy fáj, mint az ember- nek, csak hogy nem tud szólni. Ugye kedves gyer- mekek valóban szivtelen ember az, aki csak olyant bánt, ami csak hasznot hajt. S amilyen hasznosak a fák, épp oly hasznosak a madarak. Amelyek a madarak közül házi állatok, azoknak hasznát ugy is ismeritek. Ki ne szeretné a csirke, liba vagy kacsapcsenyét. Azt is tudjuk, hogy la tojás nél- külhözhetetlen a háznál. De nemcsak ezek a házi- szárnyasok hasznosak, hanem a többi madárkák is. Ha nem is esszük meg mindegyiknek húsát, de énekét szívesen hallgatjuk. És ez maga is olyan gyönyörűség, hogy azért is megérdemlik, hogy ne bántuk őket. S emellett még mily nagy hasznot hoz az embereknek.

IRODALOM.

* **A „Vasárnapi Ujság”** minden száma gazdag tartalommal jelenik meg. A „Vasárnapi Ujság” előfi- zetési ára negyedévre 5 korona, — a „Világ-króni- kával” együtt 6 korona. — Megrendelhető a „Vasár- napi Ujság” kiadóhivatalában (Budapest, IV., Egye- tem-utca 4. szám). Ugyanitt megrendelhető a „Képes Néplap”, a legolcsóbb ujság a magyar nép számára félévre 2 korona 40 fillér.

* **Az „Élet”** szépirodalmi és művészeti hetilap, (Szerkeszti Andor József) gazdag tartalom, érdekes és aktuális képek egészítik ki. A kitűnő lapot melegen ajánljuk olvasóink figyelmébe. Szerkesztőség és ki- adóhivatal: Budapest, I. Fehérvári-ut 15. — Előfi- zetési ár félévre 10 kor. Mutatványszámot készséggel küld a kiadóhivatal.

KRONDORFI természetes savanyúvíz

bor, pezsgőhöz legjobb ital.

Főraktár: REININGER DEZSÓ, Veszprém.

Anyakönyvi kivonat.

— 1916. július 23-tól 1916. aug. 1-ig. —

Születés.

Bezsó István villanyszerelő és Gerecs Mária fia István Sándor r. kath. — Heizer János szabósegéd és Szauber Terézia leánya Anna r. kath. — Schmid János kisbirtokos és Plank Terézia fia Lőrinc r. kath.

Halálozás.

Somodi Ferenc földmives, 19 éves 1915. május 21-én hősi halált halt katona. — Szabó Ferencné Juhász Mária napszámosnő r. kath. 79 éves. — Rafael Pál r. kath. 10 hónapos. — Marton Katalin r. kath. 13 hónapos. — Máté József napszámos ref. 71 éves. — Straj Ilona r. kath. 20 hónapos. — Özv. Osváth Jánosné Kéri Anna napszámosnő ref. 76 éves. — Özv. Magyaródy Istvánné Máty Anna maganzó r. kath. 72 éves. — Bokros Margit r. kath. 17 hónapos. — Rózsa Gyula ref. 3 hónapos. — Balog József r. kath. 23 hónapos. — Özv. Schwartz Jakabné Kohn Borbáia ócskaruhakereskedő izr. 82 éves. — Sántai Julianna (elvált) napszámosnő r. kath. 67 éves.

Házasság.

Az elmúlt héten nem kötöttek.

Használjunk hadisegély-bélyeget!

Fogászati műterem

Veszprém, Rákóczi-ter 22. sz. Telefon 49. inter-urban

Wellner Gyula

régi jóhírű fogászati műterme.
Rendelkezésre áll az összes fogászatba vágó műveletekre.

Foghuzás, fogtömés,
műfogak, fogsopok.

A szájpadiás nélküli műfogak
speciális készítője.

Számtalan elismerő levél.

Tanítóknak kedvezmény.

A Közgazdasági Bank és Takarékpénztár Veszprémben

állandó betétek után

4 1/2 %

kamatot fizet, s az intézet fizeti
a tőkekamat-adót is.

Bakos Kálmán

fűszer-, csemege- és gyarmatáru-
kereskedő, ásványviz nagy raktára
VESZPRÉM.

Telefon 55. Sürgöny Bakos kereskedő Veszprém.

Tavaszi idényre

az összes gyógy- és ásványvizek
friss töltésben megérkeztek ::

Mohai Ágnes, Rohitsi templom és
Styria, Salvator, Gieshübler, Bik-
szádi, Selters, Borszéki, Karlsbadi,
Csizi, Répáti, Billini, Marienbadi,
Mühlbrunn Sprudel, Schlossbrunn,
Málnási Sicilia és Mária, Parádi
kénes és Arzén, Preblau, Guber,
Igmándi és Ferenc József keserűviz

Főraktára Veszprém és vidéke részére
a' szt. Lukács Kristályviznek,
árak patent porcellándugós üveggel együtt:

90 fill. 84 fill. 76 fill. 50 fill.

2 lit. 1 1/2 lit. 1 lit. 1/2 lit.

Finom hentesáruk,

sajtók, déligyümölcsök, korai
főzelékek. Bor, pezsgő, likőrök

Hus-, gyümölcs-, főzelékkonzervek

Gerbaud (Kugler) raktára

Linoleumok és padlóbeeresztő szerek

ROLAND FERENC

orgona- és harmoniumkészítő
VESZPRÉMBEN
Ostromlépcső-utca 5. sz.

Elvállal teljesen új orgonák építését a
legegyszerűbbtől a legdiszesebb kivi-
telig — pneumatikai rendszer szerint.
ORGONÁK átalakítását és hangolását
jutányos árbán számítom. Iskolák részére
HARMONIUMOKAT jó erős kivitelben
készítek. ZONGORÁK javítását és han-
golását úgy helyben, mint vidéken a
lehető legrövidebb idő alatt eszközölök.

HIRDETÉSEK

felvétetnek a kiadóhivatalban.

Alapított 1894-ben

Villanyerőre berendezve

Egyházmegyei Könyvnyomda

Készít a legrövidebb idő alatt és raktáron tart:

KÖNYVNYOMDAI MUNKÁKAT

a legegyszerűbbtől a legfinomabb
kivitelig minden néven nevezendő

ugymint: rüpiratok, füzetek, köny-
vek, folyóiratok, árjegyzékek, körle-
velek, hirdetésmények, salragassok, évi
jelentések, mérlegek, kimutatások,
gyászlapok, rovatolt táblázatok, név-
jegyek, meghívók, eljegyzési és ca-
ketési tudósítások, számlák, címkék,
stb. stb., jutányos áron számítva.

plébánia-hivatalok és iskolák részére
szükséges mindenféle

HIVATALOS NYOMTATVÁNYT

melyek tetszés szerint fűzve vagy
bekötve szállíttatnak. Hivatalos le-
vélpapírok és borítékok, okmánybori-
tékok mindenféle alakban és színben.
Egy és négyvonalas csinos vizsgala-
pok, tetszés szerinti mennyiségben. —
Kaphatók a legjobb minőségű fehér
írdal, ugyancsak fogalmazópapírok.

Postal megrendelések azonnal elintéztetnek.

Telefon 61

Veszprémben

Telefon 61